

més satisfactòria.

Per més que el mot no estigui documentat en els textos d'Ulfilas, podem estar bastant segurs de la seva existència en gòtic, vista la seva gran extensió entre els dialectes germànics, i tenint en compte la presència en els textos ulfilans d'altres mots molt semblants, de la mateixa família: *bleithra-stakeins* 'acció de plantar o clavar la tenda (*bleithra*)', i *staks* 'cicatriu, senyal de ferida'. Encara que a l'ags. *staca*, i les altres formes emparentades que he citat, correspondria un gòt. *STAKA amb *k* senzilla, va indicar M-Lübke que en la forma gòtica hi devia haver generalització de la *kk* que estava justificada com a resultat de *kn* en els casos febles: fet que es dona en d'altres mots gòtics, i en la nostra família de mots el tenim en l'a-al. ant. *stēcko* i els seus congèneres. Cf. ATACAR.

DERIV.: *Estacar* [supra; BDC II, 54; XII, 32; XIX, 139]. *Estacada* [1507, Busa-Nebrija, Cy6.5f. «e. novellatio» «fer estacada: novello», DTo. 1647; Lacav.; CostManc. II, s. v.; «allí al Mont Calvari / gran foch varen tení, / n'han parat una ~ com si fos un fort castell / --», romanço de 1810 o 1795, MilàF (R-Romancerillo, 144); «les pesqueres de l'Albufera estan limitades per una *estaká*, que defensa de les onades, que en cas de temporal són altes», Palmar, 1962].

Estacader. Estacador. Estacam. Estacament, es creu terme de dret feudal, que AlCM explica en termes dels comentaristes dels Usatges, i que de fet sembla documentat en el següent doc. de 1169: «de statica cum *stacamentis* et stabilimentis de ipsum castrum de Avimbodí --- date nobis aut nostris de hoc quod habueritis de omnes *stachamentos* medietatem ---» (Cart. de Poblet, 79); d'altra banda, però, altres erudits usen la forma *estancament* en eds. i comentaris dels Usatges, veg. l'ed. NCL i en la trad. cat. del S. XIII: «si certes són les covinences entre senyor e vassall castlan, e el senyor se aurà retengut, en la carta de les covinences, als cúis domenges, plets, *estancaments* e fermaments ---» (AIEC I, 322), ço que ens deixa en dubte entre si *estacament* és mala lliçó per *estācament* = *estanc-* (com sigui que el sentit del verb *estancar* s'hi prestaria, i el derivat *estancament* de fet està documentat en un text del S. XV —AlCM— etc.), o si hi ha hagut pas d'una forma real a una altra de també real, per influència d'un verb de sentit anàleg. *Estacarrat, estacarral*.

Estac designant un 'travesser de ferro o de fusta de la canaula que ferma els bovins a la grípià' (Andorra, V. Ferrera: a la Maçana és de ferro), 'cadena de ferro per encadenar bèsties' a Alós d'Àneu (Krüger, VKR VIII, 31), d'on potser el nom del poble d'*Estac* damunt Sort.

+*Estacatge* 'mena de dret senyorial': en un document de 1185, el rei autoritzava la Seu de Tarragona a «percibir el derecho de *estacatge* y el de *firma* sobre las personas y establecimientos» en la zona dels Ports de Besoit-Tinença (Mont-roig, Fredes, etc.) segons Bol. Hi. y GeogrBaAragón III, 187; també oc. ant. (cf. Rayn. III, 99); «--- lo senhor viscoms 5 sols. arn. d'*estacage*, si'l senhor del molí paisiera batuda no

y à», segons la *Costuma d'Auvilar* (Ss. XIII-XIV, cap al Tarn-e-Garona), PSW III, 294-5. +*Estaquit, -iu*, fóra potser la forma primitiva, avui a Benasc *estiquiu* «apocado» (1965) (o bé a relacionar amb *escatir*?). *Estaqueral. Estaqueró(n). Estaqueta* [Belv.; «per a mi no hi ha festa --- sempre d'*estaqueta*», EmVilanova, *Del meu tros*, 103]. *Estaquet* [Belv.]. *Estaquí* [Lab. 1839 «sàlvia borda»]. *Estaquilla; estaquillar, -llador*.

Estaquirot [«estaferm», Belv., Lab. 1839 i Supl. de 1840, s. v. *estar*], amb significat material i rústic figura no sols en Bertrana (AlCM, § 1) sinó que és també el sentit usual a Benasc («tallo grueso de algunas hierbas que no lo puede comer el ganado»: *geta al foch istos estaquirots*, Ferraz, 57); 'estaca de la barana del carro', Pla d'Urgell (Serra Boldú, *Calend. Folk.*, 183); amb el sentit, vulgar fins avui, de 'persona aturada, poc espavilada' l'usa ja Pitarra c. 1860: «(escarnint-la). «Ah! Caram d'*estaquirot*!» [Ous del dia, *Gatades* I, 239; exs. de Vidal Valenciano i Careta Vidal 1876, en DBal.], però el sentit primitiu degué ser el de l'estaferm o quintana de bornar (figura de ninot destinada a ser investida a cops de llança pels cavallers justadors) i això pot explicar que es parteixi en aquest derivat d'una forma fonètica occitanoide *estaquirot*, de formació paral·lela a la d'*estaquerol* i *estaqueron* (AlCM), mentre que en el men. *estaret* «persona que fa nosa» (Moll, *MiscAlcover*, 441) tenim una formació paral·lela però distinta.

Estatxa 'calabrot, corda gruixuda per amarrar o halar llavorant les embarcacions' (*estāgē* L'Escala, 1937, Giner i March; Cadaqués, 1972; *estatxa* Bna., Palma i Val. AlCM), i, més alterat, *estatxa* (AlCM) (dilaçió) < cast. *estacha* [1732, DAut.] o directament del fr. antiq. *estache* (d'on es manllèva també el cast.) 'lligam', derivat del fr. ant. *estachier* (després *attacher*) 'clavar a una estaca, lligar', del mateix origen que el nostre *estacar*, veg. DCEC, s. v. ESTACHA; sembla que també deu venir d'aquest terme de navegació l'*estatge* dels raiers del Segre (BDC XXII, 134), per més que aquests l'hagin aplicat a un pal del primer tram del rai (on es deu lligar el calabrot quan han de sirgar-los).

CPT.: *Estaca-rossí* planta medicinal (S. XIV, -oci, *Tresor dels Pobres*; -rossins val. Cavanilles, 1798, Obs. II, 336), partint de Catalunya aquest nom de planta (probablement en una forma arcaica *estaca-ronçí* s'havia divulgat molt per Europa a l'Edat Mitjana, com veiem per una notícia en ll. medieval (alterada en una forma amb metàtesi de les vocals): «*cicuta* --- in Catalonia vocatur *Stacoranzí*», en una obra del S. XIII (o XIV-XV?), en la traducció anònima del Pseudo-Galè *De Plantis*, n.º 3 (Steinschneider, *Archiv. f. pathol. Anatomie* de Virchow, XXXIX, 1867, p. 311n., amb cita de Fabricius, ed. Kühn, *Opp. med.* I, p. CLXXI). Deformat vulgarment en *estaca'm-aquí*, que és usual com a nom humorístic d'un unguent imaginari, des de Barcelona a l'Empordà [cf. BDC XVII, 115].

1 No obstant ara no gosaria descartar del tot un origen pre-romà —indoeuropeu— tenint en compte que hi ha un umbre *stakaz* «statutus» (*tiçel stakaz*